

Waar Frederic Schwindl (1737-1786) geboren werd staat niet vast. Vermoedelijk in Amsterdam, maar Jung-Bunzlau in Bohemen wordt ook wel gesuggereerd, omdat hij daar trouwde. Merkwaaardig genoeg noemen de meeste bronnen wel 3 mei als zijn exacte geboortedatum, maar zijn ze niet helemaal zeker van het jaar, 1730 of 1737. Hoe dan ook, Schwindl wordt beschouwd als een Nederlands componist.

AUTEUR MARGARET KRILL

FREDERIC SCHWINDL

Vioolvirtuoos met Europese vermaardheid

ALLROUND MUSICUS

Frederic Schwindl (Friedrich Schwindel) was, zoals de meeste musici in die tijd, een allround musicus. Hij was violist, fluitist, klavierspeler, docent, dirigent en componist. Over zijn opleiding is niets bekend en ook details over zijn werkzame leven zijn schaars. Hij moet eind jaren 1750 in Bohemen geweest zijn aangezien hij daar in het huwelijk trad. Maar hij leidde min of meer een zwerfend bestaan – wat in de 18e eeuw voor een musicus niet zo ongewoon was. Schwindl werkte behalve in Nederland ook in Duitsland en Zwitserland. We weten dat hij in de jaren 1760 meerdere functies bekleedde. Zo was hij concertmeester van de Markgraaf van Wied-Runkel (boven Koblenz) en tegelijkertijd 'virtuoso di camera' van de Graaf van Colloredo. Daarna was hij nog een paar maanden in

Zürich violist van het Musiksaalgesellschaft.

Van ongeveer 1766 tot 1772 werd hij in Den Haag gesignaleerd. Hier was hij eerste violist aan het hof van de Prins van Oranje, Willem V. Deze was in 1766 als stadhouder geïnstalleerd en dankzij diens grote liefde voor muziek ontstond er een bloeiend muziekleven in de hofstad. Schwindl gaf ook les, componeerde veel en trad als solist en dirigent op in Amsterdam, Den Haag en Rotterdam. Maar hij bleef nooit lang op dezelfde plek; rond 1772 vertrok hij naar Duitsland en daarna naar Zwitserland, waar hij veel concerten gaf als solist. In 1780 streek hij neer in Karlsruhe als concertmeester van de Hofkapel van de Markgraaf van Baden-Durlach. Het zou zijn laatste verblijfplaats worden, want hij stierf daar in 1786.

SMAAK, LIEFLIJKHEID EN EFFECT

De Engelse muziekhistoricus Charles Burney (1726-1814) noemt Schwindl in het reisverslag dat hij schreef tijdens zijn muziekreizen door Europa. Hij bezocht Den Haag in 1772, toen Schwindl net vertrokken was. Hij schrijft over hem '[...] wiens naam in de muzikale wereld bekend is om zijn voortreffelijke vioolstukken vol

smaak, lieflijkheid en effect.' Inderdaad werd Schwindl gezien als een componist van uiterst aangenaam klinkende composities, die verwant waren met de vroegklassieke stijl van de Mannheimers. Zijn composities waren met name in de jaren 1760 tot 1780 erg populair. Veel werken – vooral symfonieën en kamermuziekwerken – werden vanaf 1762 in Amsterdam uitgegeven bij muziekuitgever Hummel, maar ook in Engeland en Parijs. Dat zijn werken geliefd waren blijkt uit de lovende kritieken van critici uit die tijd. De kamermuziekwerken van Schwindl zijn in het algemeen niet erg moeilijk om te spelen en waren ook toen al aantrekkelijk voor amateurs. Hij schreef minstens 40 symfonieën, waarvan er 28 gepubliceerd én vaak uitgevoerd werden.

SETJES KWARTETTEN

Het componeren van (strijk)kwartetten was in de tweede helft van de 18e eeuw een geliefde bezigheid. Componisten schreven in de regel setjes van zes stuks. Alleen al in Parijs werden in de periode 1750-1800 honderden kwartetten uitgegeven en uitgeverijen schoten als paddenstoelen uit de grond. Toch stond de bezetting van de kwartetten niet in alle gevallen vast. Het was namelijk heel gebruikelijk om de partij van de eerste viool te laten uitvoeren door een blaasinstrument. Dit kon een fluit, hobo of klarinet zijn.

Ook Schwindl schreef kwartetten. Zijn kwartetten opus 7 worden vaak aangeduid als fluitkwartetten, maar kunnen zowel door een viool of fluit, tweede viool, alt en cello gespeeld worden. Deze zes kwartetten componeerde Schwindl in 1770; ze werden in 1771 door Sieber in Parijs uitgegeven, nadat ze in datzelfde jaar ook bij Hummel in Amsterdam waren verschenen. Edities in Londen en Lyon volgden. Aangezien men in de 18e eeuw nog geen partituren maakte, werden er alleen losse partijen gedrukt. De uitgave van het kwartet opus 7 nummer 2, dat voor deze muziekbijlage is uitgekozen, bevindt zich dus als losse partijen in de collectie van het NMI. Deze partijen vertonen nogal wat verschillen in aanwijzingen voor versieringen en dynamiek. In de nieuwe partituur en losse partijen zijn deze verschillen zoveel mogelijk gelijk getrokken. ♦

Kwartet voor twee violen (of fluit en viool), alt en cello opus 7 nr. 2 Frederic Schwindl (1737-1786)

Allegro Moderato

Viool 1 (Fluit)

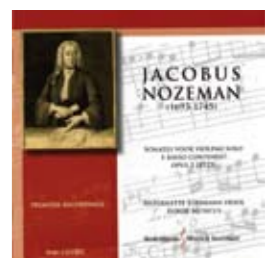
Viool 2

Altviool

Cello

COLLECTIE NMI

COLLECTIE NMI

Nederlands Muziek Instituut

Het NMI heeft in 2010 een cd uitgegeven met de vioolsonates opus 1 van een andere 18e-eeuwse Nederlandse componist, Jacobus Nozeman (1693-1745). De cd is uitsluitend verkrijgbaar in de webwinkel van het NMI.

Download partituur

Op de websites van Akkoord Magazine en het NMI kan de partituur gedownload worden. www.akkoordmagazine.nl www.nederlandsmuziekinstituut.nl